

dějiny českých médií **20. století**

Jakub Končelík

Pavel Večeřa

Petr Orság

portál

Končelšk, Jakub

Dějiny českých médií 20. století / Jakub Končelšk, Pavel Večeřa, Petr Orság. – Vyd. 1. – Praha : Portál, 2010. – 344 s.
 ISBN 978-80-7367-698-8 (brož.)

316.774(091) * 070 * 316.774:316.3 * (437.3)

- dějiny médií – Česko – 20. stol.
- žurnalistika – Česko – 20. stol.
- masmédia a společnost – Česko – 20. stol.
- monografie

316.4/7 - Sociální interakce [18]

Publikace vznikla v rámci výzkumných úkolů tří univerzitních pracovišť – Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (VZ UK FSV MSM 0021620841), Fakulty sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brně a Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Lektorovali prof. PhDr. Miloš Trapl, CSc., a PhDr. Jiří Hoppe, Ph.D.

© Jakub Končelšk, Pavel Večeřa, Petr Orság, 2010
 © Portál, s. r. o., Praha 2010

ISBN 978-80-7367-698-8

Předmluva	11
Prolog (1848–1918); Zrod moderní žurnalistiky	15
První republika (1918–1938); V éře stranického tisku	27
Heslář	27
Historický kontext	27
Informační zdroje	30
Tištěná média	32
<i>Tisková legislativa</i>	32
<i>Cenzurní praxe</i>	34
<i>Ekonomické podmínky</i>	35
<i>Technologické předpoklady</i>	37
<i>Charakteristika tištěných médií</i>	37
Struktura tištěných médií formovaná politickým stranictvím	40
<i>Nezávislý tisk</i>	41
<i>Stranický tisk</i>	43
<i>Národně demokratický tisk, později tisk Národního sjednocení</i>	43
<i>Živnostenský tisk</i>	44
<i>Agrárník tisk</i>	45
<i>Lidovecký tisk</i>	46
<i>Socialistický, později národně socialistický tisk</i>	47
<i>Sociálně demokratický tisk</i>	49
<i>Komunistický tisk</i>	50
<i>Krajně pravicový a fašistický tisk</i>	52
<i>Bulvární tisk</i>	52
<i>Časopisy</i>	53

Rozhlas	56
<i>Technologické předpoklady</i>	56
<i>Legislativní zakotvení</i>	57
<i>Cenzurní praxe</i>	58
<i>Ekonomické podmínky</i>	58
<i>Politické podmínky</i>	59
<i>Organizační struktura</i>	60
<i>Programová skladba</i>	60
<i>Publikum</i>	63
Filmové zpravodajství a televize	64
Profese novináře	65
<i>Materiální a sociální postavení novinářů</i>	66
<i>Novinářské organizace a odborné školství</i>	67
Shrnutí	68
Doporučená literatura	70
 Druhá republika (1938–1939);	
Balancování nad propastí	75
Heslář	75
Mnichovská pohroma	75
O jednotu národa	78
Na cestě k okupaci	81
Shrnutí	81
Doporučená literatura	82
 Protektorát Čechy a Morava (1939–1945);	
Temná léta okupace	87
Heslář	87
Historický kontext	87
Mediální legislativa a cenzurní praxe	89
<i>Tištěná média</i>	90
<i>Rozhlas a film</i>	92
<i>Informační zdroje</i>	93
<i>Tištěná média</i>	94
<i>Ekonomické podmínky a technologické předpoklady</i>	94
<i>Tisk mezi kolaborací a odbojem</i>	95
<i>Charakteristika tištěných médií</i>	97
<i>Struktura tištěných médií</i>	98

Rozhlas	100
Film a filmové zpravodajství	101
Paralelní komunikační systémy	102
<i>Ilegální tisk</i>	102
<i>Exilový tisk</i>	104
<i>Zahraniční rozhlasová vysílání</i>	105
<i>Orální interpersonální komunikace</i>	106
Profese novináře, novinářské organizace	107
Shrnutí	109
Doporučená literatura	110
 Třetí republika (1945–1948);	
Poválečnou očistou k „novým základům“	113
Heslář	113
Osvobození	113
Očista	118
Rozhlas a ČTK	120
Politická, společenská i kulturní dominance komunistů	122
Mocenský převrat	124
Shrnutí	125
Doporučená literatura	126
 Zakladatelské období (1948–1967);	
Ve znamení cenzury – potajmu a předběžně	131
Heslář	131
Historický kontext	131
Mediální legislativa a cenzurní praxe	137
<i>Ideologický rámec a počátky cenzury</i>	137
<i>Hlavní správa tiskového dohledu</i>	139
<i>Ústřední publikáční správa a další cenzurní instituce</i>	141
<i>Mediální legislativa</i>	142
Informační zdroje	143
Tištěná média	145
Rozhlas	150
<i>Organizační struktura</i>	150
<i>MEVRO, mezinárodní spolupráce, programová skladba</i>	152
<i>Ekonomické a technologické podmínky</i>	155

Televize	157
Počátky televize	157
Ekonomické a technologické podmínky	159
Organizační struktura	161
Programová skladba, mezinárodní spolupráce	162
Paralelní komunikační systémy	164
Exilový a ilegální tisk	165
Zahraniční rozhlas	166
Profese novináře, proměny novinářské organizace	167
Role novináře	168
Novinářská organizace	169
Odborné školství	170
Shrnutí	171
Doporučená literatura	173
 Pražské jaro (1967–1969);	
Cenzura je nepřípustná – ale jen dočasně	177
Heslář	177
Počátek reforem	177
Pražské jaro	180
Akční program KSČ	184
Zrušení cenzury	186
Intervence	188
Ústup od reforem	192
Shrnutí	197
Doporučená literatura	198
 Normalizace (1969–1989);	
Média znovu v područí strany a státu	203
Heslář	203
Historický kontext	203
Mediální legislativa a cenzurní praxe	208
Informační zdroje	211
Tisková média	212
Rudé právo a Slovo do vlastních řad	213
Struktura tištěných médií	215
Tisk a přestavba	216

Paralelní komunikační systémy – Samizdat	218
Počátky samizdatu	219
Charta 77 a rozvoj samizdatu	220
Podmínky vydávání	222
Všeobecná periodika	224
Specializované tituly	225
Informační agentura a videožurnál	227
Paralelní komunikační systémy – Exilová média	228
Podmínky vydávání	230
Aktivity StB na Západě	231
Exilové i domácí publikum	232
Exilová tisková agentura a Videomagazín	233
Rozhlas	234
Personální čistky a jejich dopad	235
Změny programu a poslechovost	236
Televize	238
Novinářství jako profese, proměny novinářské organizace	243
Shrnutí	245
Doporučená literatura	246
 Epilog; Rozpad informačního monopolu	
jako počátek transformace médií	255
Seznam zkratek	267
Použité prameny a literatura	273
Summary	286
Rejstřík	288

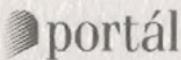
Dějiny českých médií 20. století

Jakub Končelík, Pavel Večeřa, Petr Orság

Odpovědný redaktor Ondřej Fafejta
Technická redaktorka Kateřina Tvrďá
Sazba Miroslava Boučková
Obálka Ondřej Šmerda
Vydalo nakladatelství Portál, s. r. o.,
jako svou 1843. publikaci. 344 stran
Vydání první, Praha 2010
Tisk FINIDR, s. r. o.

Knihy Portálu si můžete objednat na adresu:
Portál, s. r. o.
Klapkova 2, 182 00 Praha 8
tel.: 283 028 202, 283 028 203
fax: 283 028 208

na internetu: obchod@portal.cz, www.portal.cz

PhDr. Jakub Končelík, Ph.D., působí na katedře mediálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Věnuje se roli médií v totalitní společnosti, se specializací na dějiny českého tisku druhé poloviny 20. století, zejména pak na otázky řízení a kontroly tisku v období Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945) a v období československé krize na přelomu 60. a 70. let.

PhDr. Pavel Večeřa, Ph.D., pracuje na katedře mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Specializuje se na problematiku dějin českých médií, zejména na období Protektorátu Čechy a Morava a také na vztahy politických stran a tištěných médií v době první republiky.

PhDr. Petr Orság působí na katedře žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Je spoluzařadatelem zdejšího Centra kulturálních, mediálních a komunikačních studií a oborového periodika *Kultura–média–komunikace*. Zaměřuje se zejména na dějiny československých exilových médií v letech 1968–1989.

Kniha přiblížuje vývoj českých médií, především tisku, rozhlasu a televize, ale také proměny tiskových agentur, mediální legislativy, cenzurní praxe a novinářské profese v době, kdy byly české země součástí Československa (v letech 1918–1992). Nabízí tak poutavý obraz české společnosti 20. století netradiční perspektivou jejích médií.

Publikace je určena pro studenty žurnalistiky i mediálních studií, historie, sociologie a dalších sociálních a humanitních věd, ale i pro všechny další zájemce o dějiny médií.

www.portal.cz

ISBN 978-80-7367-698-8

9 788073 676988